

(Részlet a „Norvégiai levelek” című könyvből)

— Olyan a Nurfjur, mint valami féltékeny kényúr. Gyönyörű tavait Josztedal rettentő hegyeibe és jegébe zárta, lakat alatt tartja a saját vizeit is és a szó szoros értelmében őrjög és dühöng, ha idegeneket lát és hajót, amelyet saját magának kell rejtett, szent odujába elvinnie. Az idő sem egészen alkalmas; higgyék el, valami készül. Mi látjuk ezt az égen és a vízen, de különben is, ma reggel favágásnál, bármennyire is ügyelt a szakácsnő, a forgácsok kétszer is keresztbe álltak, ez pedig, úgy mondják, mindig bajt jelent.

Mi mégis útrakeltünk és neveltünk kedves háziasszonyunkon, annál is inkább, mert ritkultak a fellegek és köröskörül gyorsan éledtek a színek és a fény.

A három tó, valójában a Nurfjur három egyformán csendbe és jégbe falazott ága közül, amelyeket dal és termékeny völgyek szegélyeznek, legérdekesebb, bár egyben legsivárabb is Luen, a középső. A fjurtól harántos földnyelv választja el, amelyen pajkos, karcsú folyócska tör át, magán a földnyelven és a tó bejáratánál pedig valószínűsággal angolpark a környék, telistele puha fűvel, gyönyörű fákkal és üde bokrokkal.

Valami mély, hatáskeltő érzik ezen a tavon; tiszta zöld lélek, telve a zárt vizek zöld, remegő nosztalgiájával. Szilajon ágaskodott fel a sziklapokol egyetlen fogoly kristály körül és az ember valószínűsággal kisebbnek érzi magát attól a bággyadástól és bánattól, amely tagjait átjárja.

Különösen a nyugati oldal sivár, és egészében a magányt szerető természetet káosza jegyezte el. Szeszélyes gleccserpatakok futnak versenyt és ugrálnak egymáson át, nagyon gyakran pedig rettentő fémes csörtetéssel jégtömegek omlanak le a sziklák szegélyéről, porhó felhőket hagyva maguk után. Ezen az oldalon van a nevezetes szörnyű Ravnefjel is, amelynek lábánál szerény kőlap a tíz év előtti nagy szerencsétlenségről ad hírt. Egy hatalmas sziklarész a tóba zuhant és annyi vizet nyomott ki, hogy az árhullám a szemközti parton elsöpört néhány górt, megölt és megfojtott több mint hatvan embert

és a csücske csücskének még annyi ereje volt, hogy egy egész hajót, magasan fel a sziklákra vetett, ahol még most is látszanak szétroncsolt és földbefúródott maradványai.

A tó vize olyan tiszta, hogy minden tökéletesen visszatükröződik benne. A hegyek, fák, házikók, kecskék és a birkák, amelyek az orjás, lemezzé-terülő sziklákon olyanok, mint a szétfújtt gyapjúpamacsok. És minden hallgatag, csendes és jó a szépségnek, érintetlenségnek, erőnek és fenyegetésnek ebben a magasztos fenségében.

Délre szűkül a tó, halmozódnak a hegyek, közelednek a gleccserek és mindúntalan hat-hétszázméteres zuhatagok ijesztenek, amelyeknek habjain a sziklákat földbesüllyesztő óriás jégkoronák parányi részei szánkáznak. A Ravnefjel mellett a hatalmas késpengesi-maságú meredek Nunsznib emelkedik, utána a Bödalszfjel friss, vidám havával. Közöttük pedig a Josztedal hegység mérhetetlen hómezői és gleccserei feszülnek, különösen a fenséges Kronebre és Hjendalszbre. A Hjendalszbre vízesések sokaságától csillog, jégbarlangjából pedig a nap vörös rózsáival keveredve, kékes ködfátylak gomolyognak elő. Kronebre kék, mint a zafir és szerelmesen bámulja a zöld tóvízben kéklő tükörképét. A fenséges látványt pedig főgleccsere, a kronegleccser tetézi be, amely tiszta és fényes, mint a hómező, amelyből elindult. Kétoldalt fjeldek hatalmas, fekete sziklákon, középen a mozdulatlan tó zöld rab-szépsége, a háttérben pedig, az égi magasságok fényében, vízesések trombitaharsogásától és furulyaszavától kísérve lassan ereszkedik le a gleccser.

De időről időre látni, amint a jeges lavina, görgetett havával és szétmorzszolt jegével elfojtja a vízesést, azután mindez együtt elvész valahol a mélyben. Csak később hallani a ropogást és dörömbölést, a jeges víz loccsan a szakadék túloldalán és szétterül, mint nagy, fehér legyező, odafenn pedig ismét csurog a vízesés tiszta vize. Ugyanakkor mindennek közvetlen közelében legelő és kicsiny házikó látszik, vastagbundájú birkák nyájai, amelyeket télen a viharoktól partravetett algákkal etetnek és látni parányi embereket, akik itt a hegyalján töltik el egész életüket.

De visszatérőben, amikor ismét nekivágtunk a Nurfjurnak, a lelkünkben hordott valamennyi fenségesség ellenére emlékeznünk kellett a keresztbehullott forgácsokra.

Egyszeriben valami alattomos szél kerekedett, amely kifeszítette és megkeményítette a fjur vizét, hogy hajónk és néhány vitorlás árnyéka úgy feküdt rajta mintha odaszögezték volna. A felhők hol nagy madárrajokként, hol óriási tornyokként gyülekeztek, zavart tétova ütemben emelkedtek a magasba, és omlottak vissza.

Időközönként valami megdördült, vagy idezendült, valami fellobbant vagy kialudt ott távol, az idők alján vagy a messzeség vé-

gén. Majd meg úgy tűnt, hogy ez valami hang, amely halad, hol a vízbe fullad, hogy ismét felharsanjon a levegőben, hol az erdőbe vesz el, hogy a vízből bömböljön fel újra. Pillanatonként sziklához vágódtak a hullámok, hegyesek, mint a fogak. Úgy tűnt, hogy a fjur gyomra éhségtől vonaglik és fogát csikorgatja a vágytól, hogy valamit összemorzsolhasson.

Hirtelen megszólalt a hajó kürtje és mi vízgödörben találtuk magunkat, majd nyomban megrohantak a felbőszült elemek, mint valami rejtett kincset, és elkezdődött a fenséges csata a levegő félelmetes, vízharsogató rikoltásai és e rikoltások halott visszhangjai közepette, amelyeket a felajzott víz leöblögetett.

A hajógép szörnyen zakatolt a legközelebbi kikötő, vagy öböl felé sietve, utánunk pedig valami furcsa, visszavetült fények rohantak, amelyektől hol megsárgult a víz, hol megfeketedett a vörös norvég zászló, hol elzöldült a matróz meredt arca a hajótaton. Délről pedig, időnként hirtelen fényekben fürödve, majd leselkedő, sűrű sötétségektől elborítva, fehér jegek tátongtak és fenyegettek.

A hajón hánykolódik a podgyász, csörögnek a láncok, csikorgognak a csigák, a szél pedig zúg és veri fehér hajónkat, egyenesen szembe.

A keleti égen váratlanul varázslatosan felszikkasztott egy akkord opál és beril. A víz pedig ezüst kígyóbőrökbe öltözött, amelyeken át, hangtalanul, ezerszínű árnyak vonultak. Szinte megijedtünk, hogy hogyan lehet keleten naplemente. Amikor pedig fejünket nyugat felé fordítottuk, komor felhőrétegeket pillantottunk meg, amelyek ránehezedett egy fehér hegy, havas vállán cipelve a vörös napkorongot. Furcsa napot, amely holdnagyságra törpült, tűzben forralt mindent és mégsem akadt egyetlen sugára.

Egyszeriben elsötétült a lég. Csak a hegyek csillogó jeges élei hasították a homályt és szaggatták a fekete árnyékokat, körülöttünk pedig, mint valami tálban, apró, szürke ráncokkal ringott a fjur felszíne. És akkor elkezdődött a vizek, és magukat hullámtarajról hullámtarajra mentő furcsa sugármanók vad galoppja. A mélyből erő és harag bömbölése szállt fel, a szél pedig elkapta, megtörte és fojtotta a mélységek szörnyű hangjait és végül csak az önmagukba visszatérő vizek sírása és jajgatása maradt.

A szelek, mint éles ekékkel, folyókra és csatornákra osztották a fjurt, sűrű borzos habbal határolva el őket, amely az ár nyomán rohant; s ha egy pillanatra felvillant a nap, a magas, hab birkák sorához volt hasonló, amelyeknek meggyújtott gyapja lángolt. Ugyanabban a pillanatban lobot vetettek a Kronengleccser szírványszín fáklyái is és látszott, mint harcol ormain a jég és a tűz, miközben füttyül a szél és a fjur sírokat és önmagában, éhesen vár-

va, hogy valami beleomoljon és eltűnjön, miként eltűnik a földben az eső.

Gonosznak és alattomosnak tűnik a vihar a vízen, de elejétől végig fenséges és szép. És amikor a fáradt elemek már csendesednek, még akkor is érezni, hogy fel akar törni a mély.

Fokozatosan visszatért a nyugalom és egymás után apadtak el a dühök és örvények forrásai. A hullámok még ringottak, de mind csendesebben és csendesebben, és tetejükben fáradt, alacsony hab varasodott. Olykor még egy láthatatlan kéz meg-meglendítette és a sziklának lódította a vizet, amely azután lustán és erőtlenül siklott ismét vissza.

Itt-ott madár röppen fel a tengerről, már kedvére kihintázta és fürödte magát és most a fészekbe siet, a hideg után meleg ölelésre vágyik. Messze, messze, alig kivehetően Jozstedal glecserei látszanak mint furcsa paloták, melyekben együtt él a fagy és a napsütés és ormaikon a napnyugta álmos rózsaszínje reszket.

Hajónk ismét elindult. Csuromvizesen; korhadó fa langyos illata áradt belőle és mélyen gázolt a fáradt vizekben. Nyugaton kialudt a fény, de valami más, mint a derengő holdfény, világította be az éj sötét gödreit és a magashól harmonikus vízesésként hullott alá a sirályok rikoltása.

SAFFER Pál fordítása